

Yttrande 2020-10-01

Finansdepartementet

Fi2020/01583/S2

Ideell Second Hand ("ISH") har genom remiss den 5 juni 2020 beretts tillfälle att avge yttrande över betänkandet; Skatt på modet (SOU 2020:20) ("förslaget").

Sammanfattning

ISH anser att förslaget brister i vissa avseenden och att ett flertal faktorer därför bör analyseras vidare under den fortsatta beredningen av förslaget. ISH anser att begagnade kläder och skor, samt re-design helt bör undantas skatteplikt.

Synpunkter på förslaget

I nedan punkter redogör ISH för bristerna i förslaget. ISH kommer även att visa på motsättningar med förslaget och Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv ("avfallsdirektivet"), regeringens nationella strategi om cirkulär ekonomi, miljöbalken, FN:s globala mål 2030 ("globala målen") samt förslagets eget kommittédirektiv: "Skatt på farliga kemikalier i kläder och skor, Dir. 2019:15".

Beslutet om införandet av skatten i sin nuvarande lydelse bör även invänta regeringens utredning om producentansvar för textil, Dir. 2019:96.

Re-design – risk för dubbelbeskattning

I förslaget föreslås att en re-designad vara kommer att anses som en "ny vara" och därmed beskattas som en ny vara. Beskattningen kommer att ske vid tillverkningstillfället förutsatt att aktören som re-designar plagget inte är registrerad som lagerhållare, se punkt "Godkänd lagerhållare och nyproduktion" nedan.

I utredningen till förslaget framkommer att begagnade kläder innehåller mindre kemikalier än nya, på grund av användning och tvätt. I många fall är den enda åtgärden omsömnad och den enda tillförseln av nytt material till re-designnvaran är den sytråd som används vid omsömnaden. Det är därför mycket sannolikt att re-designade kläder innehåller låga halter, eller inga halter av miljö-och hälsofarliga ämnen.

Varan som utgör material för den "nya varan" kommer även att ha varit föremål för beskattning vid första försäljningstillfället, vilket innebär att re-designnvaran dubbelbeskattas. Denna dubbelbeskattning går emot andra delar av förslaget, då utredningen i stycke 11.11.1

samt lagförslaget 17§ ger uttryck för att varor som redan har beskattats inte ska beskattas på nytt.

ISH vill även framföra det orimliga i att införa en beskattning eller dubbelbeskattning för en begagnad eller re-designad vara, vilken sannolikt innehåller mindre kemikalier än varor som är nyproducerade.

Tolkningen av begreppet ”ny vara” bör därför revideras, då syftet med förslaget är att införa en skatt på kläder och som innehåller farliga kemikalier, inte att beskatta varor som;

1. redan beskattats vid nyproduktion.
2. innehåller betydligt färre, om ens några kemikalier, än nyproduktion.
3. upprätthåller den cirkulära ekonomin, bidrar till socialt och hållbart bistånd samt bidrar till att uppnå de globala målen.

Genom förslaget uppstår en bevisproblematik. Förslaget innebär att begagnade kläder och skor kommer att beskattas med 5 procent kemikalieskatt om dessa hamnar i en situation där skattskyldigheten inträder, förutsatt att plaggen inte tidigare har beskattats.

Detta kan komma att leda till en problematik rörande bevisfrågor, gällande huruvida varorna har beskattats tidigare eller ej. Om detta inte kan bevisas kommer detta att innebära en dubbelbeskattning eftersom varorna i ett tidigare skede kommer att ha beskattats med 100 procent, alternativt med vissa avdrag. Dessa frågeställningar är främst aktuella gällande varor som befunnits sig hos godkänd lagerhållare, lagade kläder samt eventuell ”re-design”.

ISH och andra likande aktörer kommer inte heller ha resurser att ta fram bevisning för kemikaliehalten i de re-designade kläderna. Detta då det innebär en alltför kostsam process. Det är även viktigt att påtala att materialet till re-designade kläder till stor del skänks av privatpersoner vilka inte har någon kännedom om kemikaliehalten i de tidigare varorna som därefter re-designas.

Godkänd lagerhållare och nyproduktion

ISH ser även en risk med förfarandet för godkänd lagerhållare och företags incitament till att skänka sina överblivna varor till ideell verksamhet. Förslaget som nu presenterats kan om det införs, komma att leda till att företag med varor upplagda på godkänt lager väljer att bränna kläder och skor istället för att skänka till ISH eller andra liknande organisationer.

Ovan nämnda omständigheter kan komma att innebära att helt användbara kläder och skor, istället för att lämnas in till aktörer som maximerar livslängden på dessa produkter, går till förbränning för att undvika byråkrati och kostnader. Detta står helt i strid med regeringens nationella strategi om cirkulär ekonomi.

Import/införsel – KN-nummer

ISH vill även påpeka att det visserligen inte finns något KN-nummer som klassificerar samtliga ”begagnade varor”, men det finns ett KN-nummer som klassificerar begagnade kläder och under vissa förutsättningar även begagnade skor. Det korrekta KN-numret för dessa varor är 6309 00 00 och är belagt med en tredjelandstullsats på 5,3 procent

Enligt förslaget skulle re-designade varor klassificeras som nya varor på andra KN-nummer i tulltaxan. Detta medför att varorna i regel blir belagda med högre tullavgifter samt att 100 procent kemikalieskatt utgår vid importtillfället.

Inte heller begagnade eller re-designade varor som förs in från andra EU-länder bör beskattas, då även dessa innehåller mindre kemikalier än nya och en beskattning av dessa skulle motverka den cirkulära ekonomin, se argumentation nedan.

Cirkulär ekonomi

Förslaget är inte kompatibelt med varken regeringens nationella strategi för cirkulär ekonomi, de globala målen, avfallsdirektivet eller miljöbalken.

Regeringen har beslutat om en nationell strategi för cirkulär ekonomi som pekar ut riktningen och ambitionen för en långsiktig och hållbar omställning av samhället. Detta är en viktig del för att Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland.

Takten i arbetet med omställningen till en cirkulär ekonomi behöver öka för att nå miljö- och klimatmålen, liksom flera globala hållbarhetsmål inom Agenda 2030. Genom att använda material mer effektivt kan deras livslängd och värde öka. Samtidigt minskar både uttaget av ny råvara och deponeringen av avfall.

Ungefär femtio procent av våra klimatutsläpp samt mer än nittio procent av världens vattenbrist och förlust av biologisk mångfald beror på ineffektiv resurshantering. En cirkulär ekonomi är klokare, betydligt bättre för miljön och dessutom skapas möjligheter till många nya jobb och ett hållbart företagande.¹

Hållbar konsumtion innebär inte bara miljöfördelar utan även sociala och ekonomiska fördelar såsom ökad konkurrenskraft, tillväxt på såväl den lokala som globala marknaden, ökad sysselsättning, förbättrad hälsa och minskad fattigdom. Omställning till en hållbar konsumtion och produktion av varor är en nödvändighet för att minska vår negativa påverkan på klimat, miljö och människors hälsa.²

Genom att beskatta och i vissa fall t.o.m. dubbelbeskatta kläder och skor som återanvänds, med kemikalieskatt, motverkas den cirkulära ekonomin och syftet med denna.

Avfallstrappan

”Avfallstrappan” eller ”avfallshierarkin” är ett begrepp som används i avfallsdirektivet och som anger i vilken ordning olika metoder för att behandla avfall bör användas. Metoden är införd i den svenska miljöbalken³.

Genom att beskatta re-design frångår man syftet med avfallsdirektivet och avfallstrappan. Det kommer inte längre att vara ekonomiskt möjligt för ISH eller andra ideella aktörer att återanvända material för re-design, då marginalerna redan är små och beskattningen kommer att leda till en prishöjning mot konsument vilket kan göra varorna mindre attraktiva på marknaden. Kläderna riskerar därför, istället för att komma till återanvändning, att gå till förbränning.

¹ <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/07/sverige-staller-om-till-en-cirkular-ekonomi/>

² FN:s globala mål 2030; <https://www.globalamalen.se/om-globala-malen/mal-12-hallbar-konsumtion-och-produktion/>

³ Se Miljöbalken 15 kap 10 §

Skatteundandragande

Utredningens uttalande om att fullständig befrielse från skatten på begagnade kläder skulle innebära risk för skatteundandragande är inte tydligt motiverad eller tillräckligt utredd och tar inte hänsyn till ovan faktorer.

Producentansvar för textil

Parallellt med förslaget pågår en utredning kring producentansvar på textil⁴. Syftet med producentansvaret är att åstadkomma miljönytta genom ökad insamling av textil för återanvändning och av textilavfall för återvinning, i första hand för förberedelse för återanvändning och materialåtervinning. Syftet är också att ansvaret för avfallshantering och återvinning av textil ska läggas på producenterna utifrån principen om att förorenaren betalar.

Denna utredning bör inväntas innan beslut i aktuellt förslag tas, då det finns risker att denna utredning kommer att, om förslagets tolkning av ”ny vara” i förhållande till re-design står fast, innebära ett orimligt producentansvar för ISH och andra berörda aktörer.

Avlutande kommentarer

Med anledning av ovan framförda omständigheter, är det tydligt att förslaget behöver revideras i delarna som berör begagnade kläder och skor. Begagnade kläder och skor, i alla former (begagnade, re-design och lagade) bör enligt ISH undantas kemikaliebeskattningen till 100 procent.

Detta då det framstår som orimligt att beskatta samt dubbelbeskatta, varor som kan användas inom den cirkulära ekonomin och bidra till socialt och hållbart bistånd, i Sverige såväl som internationellt.

Att dessa varor istället skulle gå till förbränning är, sett till syftet med förslaget, de givna förutsättningarna från kommittédirektivet, avfallsdirektivet, miljöbalken, regeringens nationella strategi om cirkulär ekonomi och de globala målen, orimligt. Det tas heller ingen hänsyn till i utredningen, att de aktörer som träffas och påverkas negativt av förslaget, till stor del är ideella organisationer, vilka både syftar och bidrar till socialt och hållbart bistånd, i Sverige såväl som internationellt. Dessa aktörer och deras verksamheter är även en stor och viktig samhällsekonomisk faktor.

Det bör också i sammanhanget påtalas att det framkommer tydligt i kommittédirektivet⁵ att handeln med begagnade kläder och liknande varor inte ska begränsas. Som den föreslagna lagen nu är utformad så blir effekten den motsatta för de ovan åsyftade varorna.

⁴ Producentansvar för textil, Dir 2019:96

⁵ Skatt på skadliga kemikalier i kläder och skor, Dir 2019:15⁵, se särskilt sjunde punkten under rubriken ”frågor att särskilt beakta”

Med vänliga hälsningar

Caroline Andermatt

VD Myrorna och Ordförande Ideell Secondhand – ISH – Medlemmar Röda Korset, Sveriges
Stadsmissioner, Emmaus Björkå, Myrorna mfl